

FRU RIGMOR HALLER, født HØYBYE's ERINDRINGER.

Min far, Hans Høybye, er født d. 8. februar 1847 i Nyborg. Min mor, Frederikke Høybye, (fødenavn Hansen) er født d. 1. april 1853 i Juelsberg.

Jeg har kun gode minder om mine forældre. Far var en streng mand, men meget retfærdig, præcis som et urværk og meget hjælpsom på alle måder, men ak, hvor var han hidsig. Far tålte ikke bagvaskelse eller sladder af nogen art. Vi fik utallige beviser på, at far var afholdt både af sine overordnede, kolleger og de unge mennesker, som far "lærte op", men ak, hvor de rystede, når "Mester Høybye" slog med knytnæve i bordet og sagde: "Jeg skal den undegaleme lære de unge mennesker at komme i rette tid". Det kunne jo hænde, at en eller anden kom for sent, men efter sådan en omgang kom ingen for sent mere.

Far arbejdede lige godt med begge sine hænder (egentlig tror jeg, han var kejthåndet), og vi oplevede flere gange, at der kom bud fra bryggeriet, om mester Høybye ikke nok ville være så venlig at komme derop og hjælpe dem med et eller andet inde i maskinen, som lå til venstre, det kunne de altså ikke klare selv. At far "brokkede" sig er vel ganske naturligt, men han sagde aldrig nej, så var den aften jo delvis ødelagt for os alle.

Jeg mindes en juleaften 1889 eller 90, vi havde lige danset om juletræet, min lille bror og en søster på 6-7 år, og jeg 10 år, med far og mor ved hånden, da der blev ringet forsigtigt på døren. Far sagde: "Det er bud efter mig", så lukkede han op, og ganske rigtigt, om mester Høybye o.s.v. o.s.v.

Så gik farmand, og så tudede vi unger "om kap" af skuffelse og sorg, men vores elskelige, rolige mor sagde: "Det skal vi da ikke græde for, far er jo ude for at hjælpe et menneske, som er så ked af det, og så bliver den mand så glad, så glad, det er jo også juleaften for ham, og han har måske også små børn hjemme i sit hjem, som han altså måtte gå fra, men jeg tror ikke, de tuder, som I gør".

Lidt efter gik vi alle sammen i seng, og vores far så vi først den næste dag omkring middagstid. Far var kommet sent hjem efter at have "rodet" med "den tossede maskine", (som han udtrykte sig) i flere timer og var derfor meget træt og havde altså sovet.

Vi boede på Vesterbrogade lige overfor Rahbeks Alle, så der var jo ikke så stort et spring derfra og til bryggeriet, hvor vi børn, ikke mindst jeg, elskede at komme.

Da jeg var 4-5 år fik jeg lov at smage øl for første gang, far havde fået fat på nogle små krus til os. Jeg syntes øllet smagte dejligt, mine søskende var vel endnu for små til at drikke øl, og den dag i dag sætter jeg meget stor pris på en "Bajer", desværre er prisen jo røget så højt i vejret nu, at jeg, med min lille pension nok skal holde mig den gode og sikkert også sunde drik på afstand. Jeg indfletter her, at jeg aldrig drikker kaffe, den danske nationaldrik, som ellers er til trøst og opmuntring for de fleste ældre mennesker, og så er jeg så lykkeligt stillet, at jeg ikke kan udstå tobak.- Men frugt kan jeg lide, og det ved jeg er sundt. - Nå, det var jo ikke om mig, jeg skulle skrive, men om min far.

Nattevagt var far ikke begejstret for, den var jo fra kl. 6. aften til 6 morgen, og det kneb stærkt for ham at sove om dagen, hvor der var uro på så mange måder. Børn legede i gården, larmede og råbte så højt som muligt (akkurat som i dag), så kom skraldemanden med sin skrækelige "Rabalderskralde", den kunne næsten vække døde, - et par timer senere var der en såkaldt "Sildemand", han vrælede på sin egen melodi (den kan jeg gøre ham efter fuldt og helt), - "Sillergodt" - "Sillergodt" heer ærdajlie Sillergodt, 15 Øre punnej". Når der så var faldet lidt ro over gemytterne, faldt far i søvn igen, sov måske en lille time eller der omkring, så kom skraldemanden igen, og han brugte sin skralde, så det kunne forslå.

Af og til havde vi en skærsliber inde i gården med slibesten og noget andet, hans "sang" var rædselsfuld, den begyndte sådan: "Hær slives knive og sakser og knive sliiipes, hæ-æ-æ-æ-r ær skærslippeeren". Også den "sang" kan jeg endnu synge til morskab for småbørn og for resten også for voksne. Heraf kan man jo nok slutte, at nogen god søvn fik min far aldrig om dagen på hele ugen.

Jeg vil gerne indflette en lille morsom oplevelse, jeg havde kort efter, at jeg var flyttet fra min dejlige lejlighed i Sølvgade 99 og her ind i renteboligen "Fogedgården".

Brygger Jacobsen havde sin egen politibetjent til nattevagt på bryggeriet, han hed Hoffmann, - en stor og kraftig mand, som jeg blev meget gode venner med, da jeg var en lille pige. Når far havde nattevagt, kom han altid i løbet af aftenen over til ham for at slå en lille sludder af med ham. Hoffmann havde en prægtig, stor hund ved sin side altid om natten. Hunden hed Thor. Hoffmann tog mig ofte op på sit skød, når vi skulle ha''''en lille øl", jeg havde jo mit eget lille krus. Thor var jaloux på mig, det viste den tydeligt. Jeg elsker dyr og var meget glad for Thor selvfølgelig.

En sommerdag satte jeg mig, kort efter at have indtaget min beskedne frokost, nede på en bæk i anlægget her. En meget kraftig herre med et "godt" ansigt satte sig ved siden af mig, og vi kom til at snakke sammen. Så sagde han pludselig: "Nu vil jeg op og ha" mig en god kop kaffe", og så spurgte han mig, om jeg ikke skulle have kaffe, jeg svarede: "Nej, jeg drikker aldrig den drik", og så spurgte han, hvad jeg da drak. Jeg svarede: "Helst af alt en øl, jeg er nemlig delvis opflasket med øl, min far var i mange år på Ny Carlsberg, og der fik jeg smag på det gode øl" o.s.v. Hoffmann studsede og sagde: "Ja, jeg kender også lidt til bryggeriet, for min far var nemlig også på Ny Carlsberg imange år. Da jeg så fik hans navn, sagde jeg: "Ja, hr. Hoffmann, så har jeg som barn siddet mange, mange gange på deres fars skød med mit lille, bitte krus i hånden". - Et par dage efter var jeg oppe og hilse på hans hustru og så da et billede af politimanden med Thor. Ja, verden er lille, eller den var, sådan kan det gå, jeg har oplevet mange mærkelige ting i mit liv, gode og onde.

Så skal jeg skrive lidt om min pure ungdom. Da jeg var nær ved de 14 år, skulle jeg jo gå til præst, som man sagde dengang. Jeg gik i en privat pigeskole, hvor min religionslærer var kandidat Jens Laursen, senere præst, - en herlig mand.

I mit hjem havde vi besøg af en tante fra Rusland (min morbrors kone), min onkel havde en stor stilling derovre som godsinspektør.- Jeg skulle konfirmeres i oktober, og vi var midt i september. En dag lod min tante en bemærkning falde om, at hun gerne ville have en ung dannet dame med sig hjem til Rusland "til selskab og nytte", som hun udtrykte sig.

Jeg har altid været rejselysten, og jeg tænkte straks på, om der muligvis kunne være en lille, bitte chance for mig. Stor respekt har jeg altid haft for min meget rettænkende far, så til ham sagde jeg ikke et ord om mit brændende ønske angående at opleve noget smukt og spændende. Jeg spurgte først min tante, om hun kunne tænke sig at tage mig med som en slags selskabs-nyttedame, de havde jo i Rusland både kokke- og stuepige. Tanten min sagde: "Ja, det kan jeg godt".

Så fortalte jeg min søde mor om mit ønske, mor så på mig med sine milde og gode øjne og sagde så: "Lille Rigmor, hvis det kan blive til gavn og glæde for dig, så må du gerne for mig, om også jeg vil komme til at savne dig meget, meget. Hvem skal så synge for os, når vi holder mørkningstime?". Min far sang så smukt, og jeg havde arvet lidt fra ham, jeg elskede at optræde, og var altid med til sjov og ballade, når vi havde skolefester. Da far kom hjem, "fremsagde" jeg mit brændende ønske om at komme ud og opleve noget stort og aldeles ukendt. Det svar jeg fik, var jeg forberedt på. "Sig mig Rigmor, er du da blevet helt splittertosset?, - jeg tror den undegaleme det ender med, at du lægger mig i graven, - jeg har aldrig kendt noget lignende". Meget, meget mere "brokkede" min far af sig, så gik han ud i køkkenet, hvor min lille mor stod og var ved at tilberede aftensmaden. Jeg lyttede spændt ved døren og kunne høre fars rastløse trin frem og tilbage på gulvet. - Pludselig sagde han meget højt: "Nej , nej og atter nej".

Da far kom ind i den varme og hyggelige stue, så han meget betænksom ud, han strøg sig over panden og gav sig så til at drøfte sagen med min tante. Efter en meget lang samtale mellem dem, sagde han: "Nå, -- ja, ja, da--, så i Guds navn, lad hende så rejse sammen med dig, men pas godt på hende, lille svigerinde. Rigmor er så levende. der skal altid ske noget, hvor hun færdes, men •••• hun er sådan en god og hjælpsom pige, og vi vil komme til at savne hende meget, kan du tro".

Så strøg far sig med hånden ned om "Fipskægget", og så løb der en stor tåre ned ad kinden. Og jeg, ja jeg var jublende glad ved tanken om det, som jeg nu skulle opleve.

Men så kom der en hel del, som ingen havde tænkt på. Jeg skulle jo konfirmeres i oktober; og præsten var min religionslærer i skolen; og vi skulle snarest rejse på grund af eventuelle isvanskeligheder. - Min garderobe skulle ændres, jeg skulle have "finere" tøj med, end det der lå Og ventede på mig. Så fik mor fat i syjomfruen, som det hed dengang, og som syede i hjemmene, og så fik vi "Gang i Galocherne", (sådan sagde man altså).

Men så kom der igen noget, som ingen af os havde tænkt på, allermindst jeg, en streng frost satte ind, og vi fik telegram fra onkel i Rusland med følgende ordlyd: "KOM HURTIGT, SUNDET FRYSER TIL, STÆRK KULDE". Gode råd var dyre nu. - Men der blev talt indtrængende med pastor Laursen om sagen, han satte sig i forbindelse med udenrigs- og indenrigsministeriet og bad om tilladelse til at måtte konfirmere mig alene i Frederiksberg kirke. Tilladelsen kom omgående, og d. 21. september 1894 stod jeg foran alteret i den yndige lille kirke på Frederiksberg Runddel, som eneste konfirmand.

Min far førte mig op ad kirkegulvet. Den prægtige religionslærer talte meget personligt og meget ligefremt og jævnt til mig og endte med at sige: "Kære Rigmor, nu hvor du drager så langt bort fra dit gode barndomshjem, håber og ønsker jeg for dig, at du må beholde dit strålende humør, dit gode helbred, din pæne tankegang, og at du aldrig glemmer dit gode barndomshjem." Så knælede jeg ned foran alteret, og han velsignede mig, klappede mig på kinden og sagde: "GUD VÆRE MED DIG ALTID".

At tårerne fik frit løb hos min far, hos mig selv, og hos mange flere, som var mødt op for at overvære en sjælden højtidelighed, behøver jeg vel næppe at fortælle. Min lille kære, og så følsomme mor var ikke med i kirken, hun kunne ikke, og mor var heller ikke nede ved Toldboden og vinke farvel og på gensyn, hun kunne igen ikke.

Uden at være indbildsk kan jeg så godt forstå, at der blev stille og lidt tomt derhjemme i de hyggelige stuer på Vesterbrogade 258 (170 nu), numrene er lavet om. Kommer jeg en sjælden gang ud på Vesterbro, så kigger jeg ind i gården og op til 3.sal, hvor jeg har tilbragt så mange dejlige år. Det var en hel anden tid, end den vi lever i nu. Ro og fred og idyl er ikke "på moden" i året 1960. Forjagede mennesker er ikke hyggelige, - vel?

I en stor "Puf" af træ, som far fik lavet til mig af en snedker på bryggeriet, med låsetøj og det hele, som hørte til, blev min fine - (ja, det syntes jeg i hvert fald den var) garderobe lagt ned, og passene fik min tante i sin varetægt. Så kørte vi med "Lotte", den gamle trætte hest, som skulle trække droschen "med indhold" ud til Toldboden. Vi gik så om bord; skibets navn erindrer jeg ikke, men kaptajnen kan jeg endnu se for mig, han smilede til mig og sagde: "Nå, lille frøken, der er nok een som er glad, og een som er lidt bedrøvet", (han mente far). Far havde nemlig kamp med tårerne, som han ikke kunne holde tilbage. - Så tog man landgangen, og vi gled langsomt ud fra bolværket. Vi vinkede og vinkede til vi ikke kunne se min lille farmand.

Afrejsen fandt vistnok sted d. 28. september.

En lille morsom episode, som fandt sted lige inden skibets afgang, vil jeg ikke undlade at berette om, jeg fandt den så ustyrlig morsom og kan endnu, efter så mange års forløb, komme til at le hjerteligt ad den og få mine venner til det samme.

Min tante, som absolut ikke havde " opfundet krudtet", (det havde min onkel derimod) havde købt sig et vækkeur, med en stærkt larmende klokke. Hun ville ikke så gerne betale told af det og endnu mindre risikere, at man tog det fra hende. Så hittede mor og tante på at sy en ret stor lomme i et af de tykke, uldne skørter hun havde på, dengang kendte man ikke det fikse undertøj, som nutidens ungdom bærer - og for resten også alderdommen.

I lommen blev uret puttet godt langt ned, så det endelig ikke skulle ryge ud som tante udtrykte det.

Tolderne kom. Oppe på dækket blev rejsegods af forskellig art undersøgt, der var jo en del rejsende med~ - Så gjorde min tante en lidt rask bevægelse - og pludselig buldrede uret, - det buldrede, så det næsten "kunne vække døde", som man siger, - jeg kan nøjagtig gengive det. Tante blev så forfjamsket, at hun drejede helt rundt om sig selv, ildrød i hovedet begyndte hun at forklare en hel del, som hverken havde "hoved eller hale. - Tolderne så lidt på "uhyret", og mere skete der ikke, men alle på dækket fik sig en sund og hjertelig latter, ikke mindst jeg.

Jeg har glemt at fortælle, at min tante havde begge sine børn, en dreng og en pige, med her til Danmark, samt børnenes forhenværende amme, hun hed Marina, og kunne hverken læse eller skrive. - Tante havde lært hende en hel del danske retter, og hun var hele familien meget hengiven.

Min mor redte op på divanen inde i spisestuen til hende, men ikke på nogen betingelse ville hun sove der. "Njet, njet Barina" (nej, nej frue) sagde hun og rystede på hovedet med det store kulørte tørklæde på. Marina sov kun på det bare gulv, der hvilede hun godt, og hun beholdt alt sit tøj på, hvornår hun skiftede, ved jeg ikke noget om. Kvinderne i Rusland - altså den absolutte underklasse, gik ikke med undertøj. En lang, (helt ned til fødderne) chemise med lange ærmer, overbroderet med korsting i stærke farver, var alt. - Ingen benklæder. Så et tarveligt skørt over, som lignede "jeg ved ikke hvad".

Sommeren var meget, meget varm. Solen, som jeg for øvrigt elsker, (man skal jo ha' noget at elske) brændte hele dagen, så "herskaberne" holdt sig på verandaerne, hvor de opstillede vifter snurrede rundt hele dagen, og man gad ikke bestille noget, end ikke spille klaver.

Jeg oplevede mange, mange mærkelige ting i Rusland, dejlige og rædselsfulde, altså set med "danske øjne". Den pæne og gode mellemstand, som vi har her i Danmark og i mange andre lande, fandtes ikke den gang. - Om det passede "den store mand" at bruge "knutten", (en lang pisk) så gjorde han det, og de stakkels bundfattige mennesker turde ikke kny. Ingen af dem, eller i hvert fald få, kunne læse og selvfølgelig heller ikke skrive. Børnene blev holdt så meget som muligt fra de små, usle landsbyskoler. Utøj havde næsten alle; sæbe og vand gik de langt uden om.

Af min onkel havde jeg fået en yndig lille hest, som hed Drusjok, den red jeg på så ofte, det kunne lade sig gøre. Den blev så kælen, så den kom løbende hen til mig, når jeg kaldte, lige meget hvor jeg så var, så stak den sin bløde mule helt hen til mit ansigt, for den skulle have sit godmorgen kys af mig, og så vrinskede den højt af glæde og velvære.

Bønderne ude på marken, hvor jeg meget gerne kom, trods forbud, stirrede på mig og så smilede de forlegent til mig. Katte og hunde var mine venner. - Aldrig havde de vel set sådan en mærkelig "Barischna" (frøken), som kom fra et lille land som Danmark, - ingen af dem anede hvad "Dania" var, men de gættede på, at det var dejligt.

Engang var jeg ude på marken, (et kæmpestort areal) hvor en utrolig masse unge og ældre mennesker arbejdede, også børn, jeg ville så gerne se~ hvad der foregik der. - Min onkel var kørt ud, og jeg havde selvfølgelig fået påbud om ikke at tage ud på marken. Pludselig så jeg en meget ung kvinde løbe væk fra de andre, hun skulle føde. Rædselsslagen kiggede jeg efter hende, men kun et øjeblik, så forsvandt hun om bag et stort træ, en anden kvinde kom løbende hen til hende, jeg pilede af, så langt væk som muligt, for hverken at høre eller se noget.

Noget senere var jeg på pletten igen, da stod den unge kvinde ved tærskemaskinen igen, og avnerne fløj om ørerne på dem, og på mig for øvrigt også. Hvor det nyfødte barn var, fik jeg ikke at vide. Når en kvinde skulle forrette sin nødtørft, stillede hun sig op hvor som helst. Benklæder bar de jo ikke, - ikke et menneske bemærkede noget om hverken det ene eller andet, man kendte ikke andet.

Lige fra jul til påske fastede de. Kosten var en rædselsfuld vandgrød og nogle stenhårde kiks. Brød måtte de ikke få, smør og fedt kendte de ikke. Der var uendelig store arealer med vandmeloner, ganske simpelt utallige. En pragtfuld, mørkegrøn, stor, rund "Tingest" som kan sammenlignes med et græskar her. Kødet inden i var lyserødt med sorte kærner, og der var masser af saft, en vidunderlig spise. Men de arme mennesker, som arbejdede i den brændende hede af solens stråler, fik ikke en eneste melon, for de fastede jo, og de måtte jo heller ikke røre dem.

På den anden side af et stort gårde var der marker, også så langt øjet kunne række, med uanede mængder af dejlige agurker, om dagen brændte jo solen så voldsomt, at man ikke kunne komme i nærheden af dem, og de arme fattige bønder turde jo heller ikke røre dem.

Men det turde Rima Svanowna. - Jeg gik på "med krum hals", som man siger. Et stort tørklæde havde jeg bundet op under min underkjole, så mine slægtninge ikke kunne se noget, så med min dejlige "Drusjok" ud på marken, når solen ikke var så voldsom, og så huggede jeg alle de agurker, jeg kunne bære, så hen til arbejdsstedet, kiggede mig omkring for at se, hvor opsynsmanden var, og så delte jeg ud til højre og venstre. - Forvalteren hed Breitfuss, en hyggelig ung mand, født i Tyskland, han så tit, at jeg uddelte både det ene og andet til mine sultne venner, men han sladrede aldrig. Han sagde bare: "Fraulein, fraulein" ••

Vandmelonerne var store og tunge, men også med dem fik jeg bugt.

Mandens list er vel behænde, - men kvindens list er uden ende. - Og det er sandt.

Der er jo mange oplevelser her i livet, som man helt har glemt, men een fra min Ruslandstid kan jeg aldrig glemme. En dag var jeg som sædvanlig, når jeg kunne komme af sted ud til mine fattige venner, ude på marken, hvor avnerne fløj fra tærskemaskinerne, så det kunne forslå noget, - pludselig fik jeg øje på en meget ung kvinde, hvis arme og hænder var helt gule af materie. Jeg nærmede mig hende, smilede til hende og sagde: "Hvad er det, du har på dine hænder og arme"? Hun svarede, at det vidste hun ikke, men det gjorde meget ondt. Jeg kiggede lidt nærmere på hende og så, hvor rædselsfuld snavset hun var, og tog min beslutning. "Kom op til mig i morgen, når du er færdig her", sagde jeg, og så forklarede jeg hende, hvor jeg boede, "så skal jeg hjælpe dig". Det turde hun ikke, sagde hun, men jeg forklarede hende, at jeg ville være så god imod hende og at hendes smerter nok skulle gå væk.

Til min onkel nævnede jeg ikke et ord om dette. Nu skulle jeg jo allerførst have fat i forvalter Breitfuss, da han havde nøglerne til vort apotek. Efter en lille ridetur med min kære firbenede ven fandt jeg ham og bad ham så bønligt om følgende: Et stort vandfad, borsyre, glycerin m.m. fine, rene klude og gaze. - Han rystede (som altid) på hovedet og sagde: "Was wird Ivan Nikolaiischt sagen, wenn ich das erziihle", og jeg svarede: "Bitte, erzahlen Sie das nicht". Og det gjorde han heller ikke, men jeg fortalte selv min onkel det hele senere, og fik absolut ingen "på hattepulden".

Alt blev bragt op på mit værelse, og ingen havde set noget. Lige udenfor indgangen til den store villa gik der altid vagt, en ældre mand, Kuschma, med en stor bidsk hund. Han kunne godt lide den danske Barisna, og gjorde alt, hvad jeg bad ham om, for ham var jeg også god imod, selvfølgelig. Jeg sagde til ham, at der i aften kom en ung kvinde, som jeg skulle hjælpe med noget, "Du prøver ikke på at forhindre hende adgang op til mig", sagde jeg, "Og du vover heller ikke at skræmme hende med hunden", så kiggede han på mig, og så sagde han: "Njet, njet dorogaia Barisna", (kære frøken), jeg tror ikke, der var et eneste menneske på hele godset, som blev kaldt "kære" af personalet, det vovede man ikke, men ingen var bange for mig, og det var jeg meget glad for, jeg var jo også så ung.

Nå, aftenen kom. - Jeg sad spændt og kiggede efter min "patient", Som jeg på lang afstand fik øje på. Det er næsten ikke til at beskrive, (det skal ses). Nærmest krybende kom hun, hunden gøede stærkt, men fik et rap, så tav den, hun var usandsynlig bange, skævede op og ned, drejede rundt om sig selv, og - ja, det var ynkeligt at se på, så jeg pilede ned ad de tæppelagte trappetrin, (ingen kunne høre mig) og kaldte på hende. Hendes søde ansigt blevet stort smil, da hun så mig. "Kom så, lille ven, nu skal du op til mig, og så skal jeg hjælpe dig, så dine arme og hænder kan blive raske", sagde jeg. Men nej, hun blev stående som en støtte, så sig omkring, kiggede stadig opad, og pludselig strålede hendes gode øjne, - hun havde endelig fået øje på helgenbilledet, som hænger overalt i Rusland, hos høje og lave, så gjorde hun Korsets Tegn, og så bøjede hun sig ned mod trappen, følte på trinene og strålede af glæde.

Da vi kom ind på mit hyggelige værelse, som var møbleret med grønt plys, (dengang meget moderne) følte hun gentagne gange på stolene og smilede igen så sødt. - Så tvang jeg hende ned i en stol, men hun syntes, det var så smukt, at man ikke måtte sidde på sådan noget, som jo ingen af de stakkels, fattige og uvidende mennesker kendte eksistensen af.

Nå, så skulle jeg jo til at "spille læge". Meget, meget forsigtigt begyndte jeg at gøre hendes hårdt medtagne arme og hænder våde, det skar mig i hjertet, når hun krympede sig af smerte. Langsomt begyndte de i kødet fastsiddende avner at løsne sig, materie og blod var der nok af, aah, hvor havde jeg ondt af det lille forsømte menneske. - Nyt rent vand måtte jeg ned efter, jeg turde jo ikke ringe på vores unge pige, ingen måtte vide noget om min "lægegerning". Hvor længe dette stod på, kan jeg selvfølgelig ikke huske noget om, men jeg kan huske, hvor rædselsfuld snavset min lille patient var, men køn var hun. -

Så beviklede jeg hendes arme, efter at have smurt dem ind, meget forsigtigt med ganske lidt glycerin, og så klappede jeg hende på kinden og sagde, at hun skulle komme igen i morgen efter fyraften. "Nu er du da ikke bange for Barischna mere, vel"? sagde jeg til hende, hun svarede frejdigt: "Njet, njet, dorogaia Barischna". Inden hun gik ud ad døren, stod hun ganske stille og så beundrende på mig, så knælede hun ned foran mig, tog den yderste kant af min nederste del af kjolen, førte den op Til sine læber og kyssede den. - Da kom jeg til at græde.

Den næste aften og nogle flere gange kom hun igen, men da var angsten gået væk. Hun smilede så sødt til mig, var ikke spor nervøs, og det glædede mig meget. - Men mine slægtninge opdagede snart, at jeg havde "noget for", og de fik det hele at vide. Min sure og misfornøjede tante mente, at jeg var helt tosset, min onkel syntes, det var en god gerning, jeg havde gjort, men han havde nu aldrig hørt noget lignende før, i hvert fald ikke i Rusland. Men jeg var nu for øvrigt ligeglad, hvad de forskellige mente, for jeg var lykkelig selv, når jeg havde hjulpet en eller anden af de fattige og uoplyste mennesker. Alle gode gerninger får man tilbagebetalt på den ene eller anden måde, det har jeg erfaret.

Men nu kommer her et lille efterspil. Min "patient" havde selvfølgelig fortalt sine venner og slægtninge om mig, og man regnede ud, med den ringe forstand de alle havde, at den unge "Barischna" fra et fremmed land var en helgen, når hun sådan kunne helbrede o.s.v. En dag, nogen tid efter denne episode, kørte min tante og jeg en lang tur. Da vi kom hjem, stod min onkel ude på en lille veranda, som var uden for hans kontor. Da vi ville stige ud, råbte han højt, (hvad han ellers aldrig gjorde): "Rigmor, skynd dig at komme her op, så skal du få at se, hvad du har lavet", men han så ikke vred ud.

Jeg kilede op ad trappen og mit øje faldt hurtigt på en hel del arbejdere, kvindelige og mandlige, med små snavsede klude om arme og ben og hoved med. - De bad om hjælp fra den unge, fremmede Barischna, for hun måtte absolut være en helgen. Ak ja - hvad skulle jeg gøre? Så sagde onkel, at jeg skulle råbe ud til dem, at jeg ikke var nogen helgen, men kun en ung pige fra et andet land, og at jeg ikke kunne hjælpe dem, men at jeg havde lægende salve m.m. at smøre på deres sår, og det ville jeg gerne hjælpe dem med. - Men de skulle vaskes først. - Et dårligt øje eller øre eller ben kunne jeg jo ikke "reparere", men troen flytter jo bjerge, og den flyttede en hel del her, - heldigvis. Hvor havde jeg dog ondt af de stakkels uvidende mennesker, som blev behandlet så usselt.

Russernes største højtid er Påsken, der fastes jo i flere måneder inden Påske, og når så bønderne har overstået den strenge tid, og præsterne også, er de meget "løsslupne", de har en skik, som man forbavses stærkt over (altså udlændinge).

Min onkel havde fortalt mig, at når nu fasten var forbi, kom præsten og degnen fra den nærmeste kirke med en hel del smådrenge, som svingede røgelseskar frem og tilbage, så sang de for os, og så måtte de spise alt, og ligeså meget de kunne. (Og så kommer rosinen i pølseenden). Enhver som man mødte, lige meget hvor, på veje og gader, i huse, overalt, havde den skik, at der blev sagt: "Cristos vas Chris", det betyder: "Kristus er opstanden", så svarer modparten: "Vaistenes vas Chris", det betyder, "Ja, han er sandelig opstanden", og så, - ja så kommer der noget - uha - man kyssede hinanden lige midt på munden, og det var en meget stor fornærmelse, hvis man vægrede sig derved. - Arme Rima Svanowna, jeg var ikke glad.

Selvfølgelig benyttede min onkels medhjælpere sig stærkt af den tossede skik. Har jeg aldrig fået kys før, så skal jeg love for, at jeg fik mere end nok, når påsken meldte sig, det var jo den første, jeg oplevede, senere blev jeg mere klog, men slap dog alligevel ikke helt fri, det blev jo regnet for en stor fornærmelse, hvis man afslog. - Lidt forelsket var jeg da engang ved påsketid, men min onkel passede meget skarpt på mig, - uha - det var en anden tid, end den jeg lever i nu.

Kun een gang følte jeg stærk hjemve, men det gik hurtigt over, jeg elskede de forsømte og fattige mennesker, som jeg hjalp på bedste måde. Når nogen slog dem med den lange "Knut", blev jeg helt desperat, og jeg var ikke bange for at "lægge mig imellem", som man sagde den gang. Brutalitet er afskyelig. - Ung var jeg, men ikke ængstelig, og det er jeg heller ikke nu, hvor jeg er gammel, jeg kæmper bravt imod uretfærdighed. Det gør meget ondt at blive gjort uret.

Jeg har nok helt undladt at fortælle lidt om, hvor i Rusland vi boede. I Charkovs Guvernement i Sydrusland. - Der var meget langt til den nærmeste jernbanestation, man måtte køre en hel dag med "skifteheste" for at nå den. Vejene var ikke veje, men næsten noget ubeskriveligt. Undertiden kørte vi med Trojka, et smukt forspand med 3 heste, undertiden med 2. Det hændte, at hjulene sank helt ned i mudder og dyb sne, og det var svært for de stakkels dyr at få vognen på ret køl igen. - Men om vinteren kørte vi skønne ture, på slæde, selvfølgelig, i den høje og kridhvide sne. Vi var pakket ind, så vi lignede mumier, der kunne meget let blive 30 graders frost, men vejret var stille, ingen blæst, som vi har så meget af her i Danmark.

Engang kørte jeg med min rare onkel på en stor slæde, det var meget koldt, men helt uden blæst. Pludselig fik jeg smerter i mit ene Øre, rigtige smerter, så jeg var ved at tude, og da jeg sagde det til onkel, sagde han: "Ja, lille Rigmor, det er frosset af". Jeg blev helt lamslået af skræk, men han trøstede mig med, at øret var der endnu, men det var en talemåde, de havde desangående.

Så gik det ligeså med min næse, og jeg gav mig til at græde bitterligt af smerte - og af angst. - Så holdt vi stille, og onkel halede en flaske med petroleum frem nede fra slædebunden, hældte noget på en klud og gned mig både på øre og tud, som han sagde, så gik smerterne væk, og jeg var glad. - Da vi havde kørt lidt, skævede han hen til mig og sang: "Din tud, din tud - den ser fordrukken ud, den er jo rød og blå med store trikiner på". Melodien kendte jeg fra Danmark.

Min tante og onkels nærmeste venner var godsejer Popoffs. Han var en storsnudet og usympatisk mand, hans frue yndig. Der var fire døtre og to små sønner. Døtrene hed: Glafirs, Manja, Anna og Zinaida med tryk på i-et. Drengene hed: Goscha og Iwaska, (kælenavn for Iwan). Glafirs og jeg blev meget gode venner, hun malede smukt og spillede klaver, jeg havde en pæn, det sagde man, lille sangstemme (sopran), så vi havde mange, mange dejlige oplevelser sammen. Hun lærte mig russisk, og jeg lærte hende lidt dansk. Vi klarede os ellers fra begyndelsen med skoletysk. Hun fandt, at vort sprog var ubeskriveligt svært at lære. - Jeg lærte hende et lille vers, som hun udtalte sådan:

Skauen glemerr sin onge Maj
 unter Vinterrstårmenne vil-de,
 men glemme Daj, de kan jaj ej
 før glemmer Strømmen sin Kilde.

Fru Popoffs broder, baron von Rahden, var ofte gæst i sin søsters hjem. så blev der altid sendt bud (ridende) efter mig. Baronen var nemlig tysk af fødsel og havde vældigt mod på at lære sig ordentligt tysk, jeg kunne jo kun det, man kaldte skoletysk. Ofte var jeg en uge, eller længere hos Popoffs, og vi morede os strålende, alle vi unge piger. - Når jeg så kom hjem igen, onkel kom altid og hentede mig med sin vogn, var "tante Surberg" stramtandet, hun var egentlig aldrig glad, for hun kunne ikke lide Rusland og lærte jo heller aldrig at tale sproget blot nogenlunde.

At hr. Popoff helt igennem var en usympatisk mand (nærmest ækel), kan følgende bevise. Jeg var på besøg hos dem engang og overnattede selvfølgelig der. Alle var gået til ro, kun Glafira og jeg ikke. Hr. og fru Popoff havde hver sit soveværelse. - Ingen anede, at vi to piger ikke var i seng endnu, og da jeg gik ud fra Glafiras værelse og hen ad en lang gang, så jeg den storsnudedede og ækle godsejer Popoff skubbe en af tjenestepigerne ind på sit soveværelse, at stritte imod var fuldkommen håbløst, så havde hun nemlig fået klø. Om han havde set mig, anede jeg ikke, men jeg fortalte Glafira det, og hun var slet ikke forbavset. Hun sagde: "Vi har jo to unge piger, den ene til Mamma, den anden til os piger, og dem begge til Pappa. " De bar de klangfulde navne, Stinka og Finka, og var meget unge. Om dagen slog man dem, om natten misbrugte man dem. - Det harmede mig, og jeg pønsede på hævn, jeg kunne lide at blamere ham på en eller anden måde, det hovne mand-folk.

Hævnen kom snart. En søndag fandt han på, at vi alle skulle i kirke, der blev spændt for, og vi kørte i en meget mærkelig vogn, stor og bred, med ryggen til hinanden, det var sommer.

I russiske kirker findes ingen siddepladser, alle står, det er da vist sådan endnu, jeg har aldrig været i den russiske kirke her i København. Alle knælede i dyb ærbødighed, hr. Popoff slog ustandselig kors for sig, (den hykler) og sang så det rungede. Alle bukkede og skrabede for den hovne fyr. Jeg har glemt at berette om følgende:

På vejen til kirken var der en stor, åben mark, al jorden der tilhørte Popoff. Der havde to unge forhutlede mænd slået 3 pæle ned i jorden og hængt en gryde op, - det var i fastetiden, - de ville lave et lille bål og koge

lidt grød. Popoff blev rasende, fordi sådan et par bondekarle turde vove sådan noget, han befalede kusken at holde og med tordenstemme råbte han: "Hvor tør I vove at betræde min jord, hvis I ikke er borte, når jeg kommer tilbage, så skal I få min Knut at smage", og meget mere sagde eller hvædede han, det uhyre.

Da vi kom tilbage, så jeg fra ret lang afstand, at de to fattige fyre var der endnu, de var begyndt "at pakke sammen". Popoff var rasende.

Ved fodenden af vognen lå en lang pisk, som er meget vanskelig at beskrive. Når man vil slå med den, ruller snerten sig langt ud, og den kan nå meget langt. Den skulle de to stakkels, fattige fyre straks få at smage, men Rima Rwanovna var fræk som en slagterhund, idet jeg greb om håndtaget af piskan med alle mine kræfter og råbte højt: "Har De ikke lige været i kirke og knælet for Gud og bedt om syndsforladelse".

Hvad jeg mere sagde, kan jeg ikke huske, men jeg rystede og ville græde, men min veninde Glafira, hans datter~ trøstede mig, hans hustru og en datter til skældte ham ud, men intet bed på det uhyre. - Mig elskede han ikke, det ved jeg. Kusken var vant til den slags hæslige episoder.

Da jeg senere fortalte min onkel om det passerede, sagde han, at jeg var "lidt for dristig" og måske fik jeg lidt "skældud", det kan jeg ikke huske.

I året 1896 blev det store gods solgt, og vi flyttede op i Voronesch Guvernement, (det nye gods hed "Chaneir")det lå syd for Moskva.

Ejeren var en ung fyrste ved navn "Mescherski", - (de fleste russiske navne endte med "ski"). I villaen hvor vi boede, var der mange værelser, eet var særlig elegant, det stod altid parat til fyrsten, han kunne finde på at telegrafere ved dag eller nat angående sin ankomst. - Så stod hele huset "på hovedet". Engang kom han helt uanmeldt.

Jeg havde det hverv, hver dag at skulle tilse hans værelse, og jeg elskede at føle på og stryge med hånden hen over de pragtfulde edderdunsdyner med silkebetræk, noget så elegant havde jeg nu da ikke set før.

Engang kom der telegram til onkel, fyrsten meldte sin snarlige ankomst. Hele godset m.m. stod omtrent på hovedet. Men trods mange forbud havde jeg sat mig for, at jeg ville se den unge smukke fyrste, og at han også skulle se mig. Jeg var nu ikke så indbildsk, at jeg kunne tro, han ville nedværdige sig til at tale med mig, men jeg ville "møde" ham et eller andet sted. Vi havde en lille ulveunge spærret inde i et rum i den store gård, een af folkene havde fanget den, og den interesserede jeg mig stærkt for.

Hver dag var jeg ude at kigge til den og fodre den. Min tante havde forbudt mig at gå derhen og derhen for ikke at "rende på" fyrsten. Så spurgte jeg, om jeg da heller ikke måtte gå ud i gården. "Jo", sagde hun, "selvfølgelig må du det, du må kun ikke "løbe på fyrsten", og i den store gård kommer han bestemt ikke". - Men skæbnen ville det anderledes.

I gården stod en meget stor pumpe, og på kanten af den sad "Hans Højhed", en smuk, høj mand, han havde en cigaret ("Papyros", som det hedder på russisk) i munden og "pulsede" godt. Jeg kniktede for ham og sagde: "Strasstuidi", (god dag) så rejste han sig op, gik hen imod mig og spurgte, hvem jeg var. Da jeg havde fortalt ham det, sagde han, at han kunne så godt lide Danskerne. Hvad han ellers spurgte om eller måske fortalte, har jeg fuldstændig "svedt ud".

Jeg har aldrig hørt til de mennesker, som blev så voldsomt imponeret, fordi en kongelig person eller en anden "højtstående" taler til een. - Vi er jo alle mennesker skabt i Guds billede, og vi kan jo nu engang ikke alle komme til at ligge på den øverste hylde. - Godhed er bedre end skønhed.

Efter et års ophold i Rusland talte jeg (efter sigende) et næsten rent russisk. Det er et meget svært sprog at lære, synes jeg, men det faldt mig ret let den gang. Hvad man i ungdommen nemmer, man ej i alderdommen glemmer, sådan siger man jo, men det passer nu ikke helt. Det tyske sprog tror jeg nu ikke, jeg kan glemme, men der levede jeg jo også i 12 et halvt år, og gud være lovet, at jeg ikke bor i Deutschland mere. I Danmark er jeg født, og der har jeg hjemme, og her skal jeg også dø, men jeg vil så gerne leve endnu i mange år, jeg er i kontakt med så mange unge mennesker, som forsøder min tilværelse. Bliver man svigtet af sine allernærmeste, får man kærlighed, godhed og tak af sine venner. - Sådan har jeg det.

Og her kommer så min sidste beretning om mit liv i Rusland, eller om det, jeg endnu kan huske fra den gang. I året 1898 (vistnok i begyndelsen af året) fik min onkel besked om, at et jernbaneanlæg i nærheden af godset skulle anlægges, og at en ingeniør ville ankomme for at "sondere terrænet". Vi var alle spændte på, hvad der nu skulle ske, og jeg glædede mig meget, selskabsmenneske, som jeg jo altid har været, - nå, ingeniøren kom, med "følge", der skulle jo måles op og ned og planlægges og meget mere.

Manden hed Barissoff, var et meget sympatisk og selskabeligt menneske, som min onkel kom til at synes vældig godt om, de blev helt fine venner, han var jo meget yngre end onkel, men de forstod hinanden så godt.

De kørte ud sammen, målte op, tegnede og noterede så det kunne forslå noget. - Af og til fik jeg lov til at køre med dem ud, og flere gange var jeg alene ude at køre med Barissoff. Vi snakkede sammen om løst og fast, og han ville meget gerne høre om Danmark, det lille, bitte land, som var så fredfyldt og hyggeligt. At han var en meget velhavende mand, kunne man mærke på så mange måder, skønt absolut ikke pralende (sjælsdannede mennesker praler jo aldrig).

Da han havde været hos os et par måneder, eller måske mere, det kan jeg ikke nøjagtigt huske, skulle han rejse et eller andet sted hen, men skulle komme igen snarest sammen med nogle mennesker, som "skulle se på sagerne", og så skulle arbejdet begynde.

Da han var rejst, blev der så underligt stille i huset, vi savnede vores nye og hyggelige ven. - Nå, han kom så igen og havde gaver med til os alle. Lidt efter lidt kunne jeg mærke, at han interesserede sig lidt vel meget for mig, men jeg gjorde gengæld, det lille hjerte var så uroligt. Så en dag, da han havde haft en længere samtale med min rare onkel, bad han mig om en samtale med mig. Og så fortalte han, at han havde tabt sit hjerte til mig, o.s.v.

Lidt beklemmt om hjertet sagde han: "Jeg ejer mange kulminer og kan byde Dem, kære Rima Iwanovna, alt hvad De kan ønske Dem, men vi skal bo i Sibirien". De kan komme til Danmark, når det kan passe Dem, og kan få alt, hvad De kan ønske Dem, (og Gud ved, hvad han sagde mere) - men - vi skal bo i Sibirien".

Forelsket var jeg i manden, det var en kendsgerning, men så forelsket var jeg altså ikke, at jeg straks "slog til", som man siger. Vi talte sammen med onkel om det, og hvad han sagde, kan jeg såmænd ikke huske nøjagtigt, men min tante mente, at jeg måtte da være tosset, hvis jeg afslog sådan et tilbud.

Men så skrev jeg hjem til mine forældre og spurgte dem om deres mening og råd og fik til svar: "Når du spørger os, kan kærligheden til den mand ikke være stor nok. Bedrøvet vil vi selvfølgelig blive, hvis du kommer

så langt væk fra os, men direkte forbyde dig det, kan og vil vi ikke". Nøjagtigt kan jeg ikke huske mere om det.

Barissoff var bedrøvet, han blev så tavs. Nogle måneder senere havde jeg en længere samtale med onkel, og han syntes, at nu var tiden inde til, at jeg vendte hjem til det lille Danmark. Jeg skaffer dig et pas snart, og så siger du farvel til Rusland. - Onkel var ikke vred, men meget takkefuld, jeg havde gennem årene følt, at han var glad for mig, og jeg gjorde gengæld.

Så begyndte vi at pakke mine ejendele sammen, og den store trægub blev snart fyldt op. Og en dag ankom så mit pas, og afskedens time nærmede sig stærkt. Jeg blev så en aften kaldt ind på onkels kontor, og han havde meget at berette. Ordret kan jeg selvfølgelig ikke huske, hvad han sagde, men noget af det har jeg ganske tydeligt endnu i erindring.

Han sagde bl.a. : "Rigmor, når du nu skal rejse alene hjem, vil jeg formane dig meget bestemt til ikke at give dig af med noget som helst fremmed menneske. Du skal rejse til Libau, og for tiden flourerer der en ækel slavehandel. Elskværdige og indsmigrende unge og ældre herrer gør alt for at få kontakt med unge kvinder. Kommer de i sådan en uslings klær, er de fortabt for hele livet. Du må ikke give dig i snak med nogen". Og meget mere fortalte onkel, bl.a. hvor disse unge kvinder blev sendt hen.

Jeg var vist lidt rystet, men lovede på det bestemteste at gøre, som onkel havde sagt. Da jeg forlod hans kontor, havde han tårer i øjnene, og hvordan jeg havde det, vil jeg beholde for mig selv.

Et par dage efter sagde jeg farvel til mange. Slægt og venner, mange af mine fattige, mishandlede venner, min kære kæln hest, hundene og kattene, og jeg græd så bitterligt, skønt jeg, trods alt, glædede mig i det stille til at gense mine gode forældre og søskende og venner. Men jeg vidste jo, at jeg aldrig kom til at besøge det store land mere.

Rejsen gik udmærket. Min store kuffert kom ombord på det skib, som lå og ventede på passagerer og rejsegods. Snart skulle vi vel lette anker, så kom tolderne om bord og skulle se vore Pas. Jeg rakte smilende mit Pas hen til toldereren, som kiggede på det, bladede lidt rundt med det, så på fotografiet og sagde så: ": Det kan De ikke rejse hjem til København på". Hvad jeg sagde, kan jeg ikke huske, men jeg blev bundulykkelig selvfølgelig. - Så trådte kaptajnen til. Han forklarede mig, at det ikke var ikke stemplet, som det skulle være, og at alt var meget strengt for tiden angående pas o.s.v.

Igen måtte jeg have det lille lommeværkløse frem, jeg har ellers aldrig været en "tudesøren", men her følte jeg mig så ulykkelig, som jeg slet ikke kunne forklare. Penge havde jeg kun meget få af, og den frygtelige angst for slavehandel, som min onkel havde sat i mig, gjorde, at jeg følte mig meget ulykkelig.

Kaptajnen talte med en herre, som stod oppe på dækket, de så begge to hen på mig, bladede i en bog, kiggede på passet og kom så hen til mig. Kaptajnen sagde: "Må jeg præsentere Dem, frøken Høybye for denne herre, hr. Christiansen, han er svensk, norsk, dansk konsul og vil gerne prøve på at hjælpe Dem, han har stor indflydelse på mangt og meget. Vi ligger her i havnen et par timer endnu, så nu overgiver jeg Dem til konsulen".

Selvfolgelig tænkte jeg hele tiden på, hvad min onkel havde sagt: "Gå ikke med nogen, m.m." Det sagde jeg rent ud til ham. Så legitimerede han sig, og vi gik fra skibet. Jeg var ikke glad. - Men hans vogn holdt tæt ved

skibet, hans kusk sprang ned og lukkede døren op for os samtidig med, at han stirrede aldeles forbløffet på mig. - Så kørte vi hurtigt, kom til en bred gade, hvor vi gjorde holdt foran en stor bygning. Gik begge derind.

At konsulen var kendt og agtet, så man straks, han lagde sit pas frem og sagde en hel del på tysk. Efter megen snak frem og tilbage, sagde den herre på kontoret: "Nein, das lasst sieh nicht machen, ich darf nicht".

Så ud ad døren, og så sagde hr. Christiansen: "Vi har een udvej endnu, vi skal ikke tabe modet, vel?" - Og så op i vognen og af sted til en anden stor bygning. Der gik det akkurat ligeså. Så kørte vi tilbage til skibet, hvor kaptajnen stod og ventede på os, det var i sidste øjeblik, for nu skulle man "lette anker". Men den sympatiske kaptajn sagde til mig, at jeg ganske roligt kunne tage imod konsulens hjælp og trøst, for han var en meget kendt og afholdt mand i Libau.

"Hvad med min store kuffert", fik jeg da lige sagt, inden skibet lettede, "der har jeg jo hele min garderobe". - "Skibet fanger, lille frøken", svarede kaptajnen, - og så lettede de.

Hvordan jeg følte mig kan vist ikke beskrives. - Jeg vidste hverken ud eller ind. "Nu må jeg tale lidt med Dem, lille frøken Høybye", sagde konsulen "Nu afsender jeg et telegram til Deres forældre og beroliger dem, jeg skal nok ordne alt på bedste måde for Dem, men der går først et skib til København om en uge, så De må altså blive her en hel uge. - Jeg er ungarl", sagde han, "har et ret stort hjem, men jeg har en ældre, dygtig husjomfru, som passer mit hjem, og hun vil jo nok gøre meget store øjne, når jeg kommer hjem med en ung pige på Deres alder, - det har hun ikke oplevet før". (Glad var jeg ikke). Nå, vi ankom så til bestemmelsesstedet, og jeg kan forsikre om, at "Husalfen" gjorde store øjne, men var ikke smilende.

Da konsulen havde fortalt hende om mig, så han smilende på mig og viste mig så et yndigt, lille gæsteværelse. Der kom blomster på bordet, og jeg fik en dejlig seng at ligge i, og "Hus damen" og jeg blev fine venner. Der blev skrevet et udførligt brev hjem til far og mor, og inden jeg så mig om, var der gået en uge. En vidunderlig uge.

Hr. Christiansen tog mig med ud på dejlige ture, og han morede sig meget, når vi i den åbne vogn, mødte nogle af hans bekendte, de stirrede på mig og kunne selvfølgelig ikke begribe, hvem jeg var. Han var fuld af sjove påfund for at gøre "vennekredsen" nysgerrig. Jeg var jo også meget yngre end han, men hos mig var humøret også i orden.

Så var det lørdag igen, og jeg havde fået passet i orden, alt ordnede min rare konsul, han kørte mig ned til havnen, forstrakte mig med penge, og jeg havde oplevet en hel del i Libau. - Et lille eventyr rigere.

Ved afrejsen sagde han: "Det har været en dejlig uge, lille frøken Høybye", hvad han sagde mere, beholdt jeg helt for mig selv. - Men gentleman, det var han.

Sådan endte min Ruslandsrejse, som strakte sig over godt og vel fire år. Ondt og godt har jeg set, og en enorm klasseforskel.

-0-0-0-

Da min far skrev til konsulen og takkede ham så mange gange for

alt, hvad han havde gjort for mig og bad ham om en regning for udgifterne, fik far et nydeligt brev fra ham, men han ville absolut ikke høre tale om udgifter, - det havde været ham en glæde at have mig som gæst en hel uge.

Nogle år senere besøgte konsulen os om sommeren, han var lige "en svip" i København, som han sagde. - Flere år efter skrev jeg til ham for at høre, hvordan han levede, men jeg fik ikke svar fra ham, men fra en ven af ham, som meddelte mig, at han var død.

Manden med leen er en ækel fyr, og han er grådig - løbe fra ham kan INGEN.-

Det var en meget stor forandring for mig at være hjemme i vort hyggelige, lille Danmark. - Alt var jo så småt, syntes jeg, mine forældre var så helt anderledes end Russerne (selvfølgelig). Mit barndomshjem, som jeg ellers havde været så glad for, forekom mig så lille og beskedent.

Da jeg vistnok har været lidt sur og misfornøjet, og det så absolut ikke passede min far, sagde han til mig: "Så, min pige, nu kan vi ikke have dig gående herhjemme længere, nu må du se dig om efter en stilling". Så fik jeg fat i en avis, og jeg faldt over en annonce sålydende: "Dannet ung pige, fra et godt hjem, søges som barnejomfru, må være absolut sund og rask. Læge Thorkild Schou, Frederiksberg." Jeg søgte stillingen og fik den.

Det var prægtige mennesker. Lægen meget optaget hele dagen, han havde en kvindeklinik i Smallegade, som dengang var meget kendt, hans svoger dr. Bilsted var hans kompagnon. - Fru Schou meget svagelig, så hun tog sig meget lidt af børnene, der var fire. Der var jeg i et par år, så kunne man undvære mig. Der var kokke- og stuepige. Flere år efter havde jeg forbindelse med den dejlige familie. Så måtte jeg søge mig et nyt job.

En iøjnefaldende annonce så jeg en dag i "Dagens Nyheder", den havde følgende ordlyd: -
"Ung pige fra et godt hjem søges som barnejomfru een som før har haft stilling i et lægehjem vil blive foretrukket.
Grosserer E.B.Salomon. Stockholmsgade 55,2.sal."

Jeg cyklede fra Vesterbrogade 170 ud til den "vise Salomon". - I en lang korridor var der sat stole ud, og der sad ikke så få unge piger som ansøgere. En af dem kom ud, og den næste gik ind. Lidt efter kom hun også ud~ rystede på hovedet, men sagde ikke et ord, da tænkte jeg: "Nu stikker du også af, Rigmor, for dette her tror jeg ikke, du har tålmodighed til at vente på". Der var en 6-8 eller måske flere (tallene husker jeg selvfølgelig ikke korrekt) unge piger, som altså skulle ind, før det blev min tur.

Så stak hr. Salomon hovedet ud ad døren og spurgte, om her var nogen af de unge piger, som havde været ansat i et lægehjem? - "Det har jeg", sagde jeg, så bad han mig komme ind. Efter en ganske kort samtale spurgte han mig, om det kunne lade sig gøre at ringe til Schous Klinik, da han meget gerne ville vide "lidt om mig". Han talte med lægen, vendte sig om imod mig og sagde: "Ja, så er stillingen Deres, hvis vi ellers kan komme til en forståelse".

Det kom vi hurtigt. men jeg undrede mig selvfølgelig meget over slet ikke at se hans frue, og jeg spurgte om forskelligt. Så sagde han: "Vi har mistet tre småpiger, kort efter hinanden, og det har taget så voldsomt på min hustru, at hun er blevet "underlig". Hun kan f.eks. ikke tåle at se en blomst, og hun giver sig aldrig af med børnene, - desværre".

Nå, jeg mente jo nok, at jeg kunne tumle børnene, der var tre piger nu igen, på een betingelse, at jeg fik fuldmagt til det, og det fik jeg. Den mindste var ca. fire år, så een på 6, og den ældste på 8. Deres mor tog sig aldrig af børnene, dem overlod hun fuldstændig til mig. Efter ca. et års forløb blev jeg træt af min dødkedelige gerning og sagde min stilling op.

Så søgte jeg ind på telefoncentralen, som dengang lå i Yorks Passage. Efter en prøvetid blev jeg ansat på hovedtelefonstationen med 20 kr. i gage pr. måned, efter to års forløb søgte jeg til provins afdelingen, hvor jeg fik 40 kr. i gage, der var jeg også i to år, så to år til på nummerkontoret, hvor der var rart at være, og så sagde jeg farvel for jeg skulle nemlig giftes. Det tyske sprog beherskede jeg helt godt, det lærte jeg jo i Rusland.

I året 1906 ankom det store, tyske kejserskib, navnet har jeg desværre glemt, (nej, nu kom det lige frem i min hukommelse) det hed "Hohenzollern", et kæmpestort, pragtfuldt skib, naturligvis. Der var tilsat mange telefonforbindelser til skibet, men der var kun så få, som kunne klare sproget. "Skoletysk" kunne vel mange, men sådan rigtig klare sproget kneb det vel nok med. Jeg meldte mig nu ikke. Men lørdag d. 17/2 fik jeg et telegram fra telefonselskabet, som lød sådan:

"VIL DE TAGE TJENESTE I MORGEN SØNDAG FRA 2 TIL 8 FOR AT PASSE 805 KEJSERSKIBET? SVAR BETALT. FORSTANDERINDEN. "
Telegrammet har jeg opbevaret. - Selvfølgelig sagde jeg "Ja".

Jeg mødte i god tid på Centralen, og fik af min forstanderinde besked om mangt og meget, det måtte jeg gøre, og det måtte jeg endelig gøre, - først og fremmest være hjælpsom med oplysninger og måske med råd, og "den venlige stemme har De jo selv, frøken Høybye, så held og lykke med foretagendet" sådan endte hendes "lille tale".

Og jeg var spændt på, hvordan det skulle gå. Klokkeren 2 begyndte "forestillingen". Det var det mest utrolige, jeg blev spurgt om, og det vältede ind med komplimenter til mig: "Wie sprechen Sie doch gut, lieben fraulein, sind Sie in Deutschland gewesen?" Den sætning hørte jeg tit, og jeg måtte hver gang sige: "Nein, aber in Rusland".

Flere gange blev jeg spurgt om, hvor der boede een, som skulle hedde "ERDBERANDERSEN" - Jordbær Andersen - som jo dengang var kendt for sin prægtige jordbærkælder i Vimmelskaftet. "Hvor ligger Hovedbanegården?", "Hvor er der en meget fin bager", "Hvor er Thorvaldsens Museum?", "Hvor er Zoologisk Have?" o.s.v. i det uendelige. Meget skuffede var de, som mente, at man kunne spise jordbær i februar. - Når jeg sagde, at det også i København var umuligt, svarede de, at det havde de hørt, man kunne.

Utallige gange blev jeg spurgt om mit navn, og mange gange fik jeg invitationer til både det ene og det andet. - "Er De forlovet, fraulein", eller "er De ledig?", "De har sådan en sød stemme" o.s.v.

Jeg kan huske, at jeg til en meget ihærdig mand sagde, at jeg var gift og havde 6 børn, men den ville han ikke hoppe på. Da klokken var otte, blev jeg afløst af en såkaldt "ellevedame", en dame, som altid havde tjeneste fra 8-11, og glad var jeg, for jeg var meget træt, men en morsom og interessant oplevelse havde det nu været. Da jeg kom hjem, måtte jeg jo berette om mine oplevelser "pr. telefon"; mine forældre morede sig over det.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

"Jeg håber at jeg sammen med Frk. Larsen, Rosengården, og Fru Trude Jacobsen kan fuldføre hendes beretning, især erindringerne om Carlsberg og Carl Jacobsen"

22/12-1960

signeret E. Andrup

(Hvem de 3 nævnte damer er, aner jeg ikke - ie)

ie er Else-Marie Mortensen (f. Rand) gift med Otto Høybye-Mortensen

MASKIN MESTEREN

1920 nr. 6 side 79

Dødsfald.

Den 12. Februar 1919 mistede vor Forening et af dets ældste og mest trofaste Medlemmer, idet pensioneret Maskinmester ved Carlsberg Bryggerierne Hans Nielsen Høybye efter et smerteligt sygeleje afgik ved Døden. Bisættelsen fandt Sted fra Krematoriet på Bispebjerg, hvor en stor og trofast Vennekreds Viste ham den sidste Ære.

Høybye var født i Nyborg den 8. Februar 1847, lærte hos Smedemester Piil samme Sted og kom som ung Svend til København og arbejdede en kort tid, hvorefter han rejste tilbage til sin Fødeby for at aftjene sin Værnepligt.

I Aaret 1875 blev Høybye antaget hos Firmaet Hellerung og Hauberg, hvor han var i 3 $\frac{1}{2}$ Aar. Det meste af den Tid gjorde han Tjeneste som Maskinmester paa Sønderø Vandværk.

Den 1. Februar 1879 blev han antaget paa Bryggeriet Ny Carlsberg, hvor han virkede i 33 Aar og var æret og agtet af alle, som kom i Berøring med ham.

Høybye var et sjældent retsindigt og hjertevarmt Menneske.

Ære være hans Minde.

L. L.

